

Nr. ____/____ 2024

A P R O B,

Ion-Marcel CIOLACU
Prim-ministru

M E M O R A N D U M

Avizat:

Luminița-Teodora ODOBESCU
Ministrul afacerilor externe

Marcel-Ioan BOLOȘ
Ministrul finanțelor

Mircea ABRUDEAN
Secretarul General al Guvernului

Alexandru Mihai GHIGIU
Șef al Cămariei Prim-Ministrului

Alexandru FLORIAN
**Director General al Institutului Național pentru Studiarea
Holocaustului din România „Elie Wiesel”**

De la:

Bogdan-Gruia IVAN
Ministrul cercetării, inovării și digitalizării

Tema: Aprobarea participării României la Consorțiul pentru o infrastructură europeană de cercetare a Holocaustului (EHRI-ERIC) aflat în curs de constituire

---

I. CONTEXT

Infrastructura Europeană de Cercetare a Holocaustului (EHRI) este o infrastructură pan-europeană de cercetare distribuită, creată cu scopul de a sprijini cercetarea transnațională, comemorarea și educația referitoare la Holocaust.

Infrastructurile pan-europene de cercetare sunt instrumente importante pentru dezvoltarea și consolidarea Spațiului European de Cercetare, contribuind la susținerea excelenței științifice în cercetare și la creșterea competitivității economiei Uniunii.

În scopul identificării și promovării infrastructurilor de cercetare la nivel pan-european, a fost creat Forumul Strategic European pentru Infrastructuri de Cercetare (ESFRI - *European Strategy Forum on Research Infrastructures*). ESFRI actualizează sistematic Foaia de parcurs europeană pentru infrastructurile de cercetare (ESFRI Roadmap). Prima Foaie de parcurs ESFRI a fost publicată în 2006, cu 35 de proiecte, și a fost actualizată în 2008, 2010, 2016 și 2021, ajungând la un număr de 63 de proiecte de infrastructuri pan-europene de cercetare relevante. Proiectul EHRI a fost inclus în Foaia de parcurs ESFRI în 2018.

Începând cu 2010, proiectul EHRI a evoluat de la faza inițială la faza de pregătire, fiind sprijinit financiar prin programul cadru de cercetare și inovare al Uniunii Europene. Începând cu 1 februarie 2024, proiectul EHRI a intrat în faza de implementare. În cadrul acestor proiecte, România este reprezentată de Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel” (INSHR-EW), membru în consorțiu.

În același timp, se află în pregătire documentația pentru crearea unei entități juridice sub forma unui Consorțiu pentru o Infrastructură Europeană de Cercetare, în baza Regulamentului (CE) nr. 723/2009 al Consiliului din 25 iunie 2009 privind cadrul juridic comunitar aplicabil unui consorțiu pentru o infrastructură europeană de cercetare (ERIC), entitate care va fi responsabilă de operarea la nivel comunitar a infrastructurii de cercetare. O organizație de tip ERIC este înființată prin decizie de punere în aplicare adoptată de Comisia Europeană și are personalitate juridică de la data la care intră în vigoare respectiva decizie.

În februarie 2023, Prim-ministrul României a semnat Memorandum-ul cu tema: “Implicarea României în proiectul *European Holocaust Research Infrastructure Consortium* (EHRI-ERIC)”- document atașat - exprimându-și acordul cu privire la: semnarea de către Șeful cancelariei Prim-Ministrului a Memorandum-ului de înțelegere cu privire la implementarea și stabilirea unui consorțiu pentru o infrastructură europeană de cercetare (ERIC) pentru EHRI (document încheiat între țările potențial partenere ale viitorului EHRI-ERIC); evaluarea posibilității de susținere financiară a EHRI-ERIC; nominalizarea unui delegat din partea României în Adunarea Generală interimară a EHRI.

În baza Memorandum-ului de înțelegere din 2023, anterior menționat, țările semnatare au colaborat la pregătirea documentației necesare și la transmiterea cererii oficiale de înființare a EHRI-ERIC către Comisia Europeană, prin intermediul viitorului stat membru gazdă, Regatul Țărilor de Jos, conform prevederilor din Regulamentul (CE) nr. 723/2009. În prezent, cererea se află în curs de evaluare la Comisia Europeană.

În februarie 2024, INSHR-EW a adresat Ministerului Cercetării, Inovării și Digitalizării, o cerere prin care solicită, în conformitate cu prevederile Ordinului ministrului delegat pentru învățământ superior, cercetare științifică și dezvoltare nr. 5180/2013 din 2 octombrie 2013 pentru aprobarea Procedurii privind participarea României și a entităților din România la un consorțiu pentru o infrastructură europeană de cercetare (ERIC), aprobarea participării la EHRI-ERIC, operaționalizarea Nodului național și desemnarea INSHR-EW drept instituție responsabilă pentru punerea în aplicare a misiunilor și activităților EHRI-ERIC la nivel național.

II. Infrastructura Europeană de Cercetare a Holocaustului - EHRI

EHRI reprezintă o infrastructură pan-europeană de cercetare care oferă acces la informații despre surse arhivistice dispersate privind istoria Holocaustului. EHRI dezvoltă instrumente și metode care permit cercetătorilor și arhiviștilor să colaboreze pentru a depăși una dintre provocările distinctive ale cercetării Holocaustului – dispersia largă a surselor în Europa și în afara ei. Furnizarea accesului de la distanță prin portalul EHRI și fizic prin accesul la douăzeci de arhive relevante ale Holocaustului este vitală pentru cercetarea Holocaustului și pentru formarea următoarei generații de cercetători și arhiviști.

EHRI reprezintă rezultatul activității unui consorțiu care lucrează din 2010 la integrarea surselor legate de Holocaust și a documentației de cercetare, reușind să aducă împreună 26 de parteneri (instituții de cercetare, biblioteci, arhive, muzee și alte entități cu activități în domeniul studiului Holocaustului, circumscrise cadrului umanist și/sau digital) din 17 țări.

Trecerea EHRI de la etapa de proiect la fazele de pregătire și de implementare a fost sprijinită prin cinci proiecte finanțate prin programele cadru de cercetare și inovare ale Uniunii Europene. Astfel, EHRI a fost sprijinită să evolueze de la faza inițială, prin proiectele EHRI-1 (2010-2015) și EHRI-2 (2015-2019), la faza de pregătire a lansării EHRI ca o infrastructură permanentă, prin proiectul EHRI –PP (2019-2022). În prezent, EHRI este susținută prin 2 proiecte derulate concomitent: EHRI-3 (2020-2024) care urmărește dezvoltarea substanțială a instrumentelor digitale și educaționale ale EHRI și EHRI-IP (2024-2025) care sprijină faza de implementare a EHRI și asigură inițierea la timp a operaționalizării EHRI ca ERIC, funcționare completă fiind preconizată să înceapă în 2025.

Potențialii membri și observatori ai viitorului EHRI-ERIC și entitățile care îi reprezintă pe membri

Funcționarea viitoarei infrastructuri de cercetare este sprijinită de zece state-membre: Olanda (NIOD Institute for War, Holocaust and Genocide Studies), Austria (Vienna Wiesenthal Institute for Holocaust Studies), Belgia, Cehia (Masaryk Institute and Archives of the Czech Academy of Sciences), Germania (Leibniz Institute for Contemporary History), Israel (Yad Vashem), România (INSHR-EW), Slovacia (Holocaust Documentation Center), Marea Britanie, Croatia. Polonia are statut de observator.

Coordonatorul viitorului EHRI-ERIC este *Institute for War, Holocaust and Genocide Studies* (NIOD-KNAW) cu sediul la Amsterdam (Olanda). NIOD a avut calitatea de coordonator în toate proiectele EHRI implementate până la acest moment.

III. Obiectivele și activitățile EHRI-ERIC

Principala sarcină a EHRI-ERIC este de a asigura excelența în cercetarea, documentarea și comemorarea Holocaustului la nivel transnațional, depășind fragmentarea geografică a surselor. Pentru realizarea acestui obiectiv, EHRI-ERIC desfășoară următoarele activități statutare:

a) oferă o platformă integrată pentru accesul personal și virtual la surse, informații și expertiză legate de istoria Holocaustului;

b) permite transformarea digitală a arhivelor, a cercetării privind Holocaustul prin promovarea accesului deschis la surse, a standardelor, metodelor și instrumentelor interoperabile de cercetare;

c) aprofundează cunoașterea științifică a Holocaustului prin sprijinirea abordărilor multi- și transdisciplinare, transnaționale, colaborative ale cercetării;

d) promovează o cultură a deschiderii, învățării și schimbului prin oferirea accesului la oportunități de formare și prin crearea de rețele colaborare;

e) stabilește parteneriate colaborări stabile cu alte organizații sau infrastructuri relevante, din Europa și din afara acesteia;

f) comunică importanța socială, politică și culturală a Holocaustului pentru întreaga societate;

g) promovează agendele de politici publice legate de istoria și memoria Holocaustului prin furnizarea de expertiză științifică și sprijin pentru infrastructura de cercetare;

h) se implică în orice altă activitate relevantă care va ajuta EHRI-ERIC să își îndeplinească misiunea de a consolida cercetarea privind Holocaustul în spațiul european de cercetare.

IV. Obligațiile membrilor EHRI-ERIC

În conformitate cu prevederile Regulamentului (CE) nr. 723/2009, pot fi membri ai EHRI-ERIC statele membre ale Uniunii Europene, statele asociate, statele terțe, altele decât statele asociate și organizațiile internaționale. ERIC trebuie să includă un stat membru și două alte țări care sunt fie state membre, fie țări asociate. Alte state membre sau țări asociate pot adera în orice moment ca membri sau ca observatori fără drept de vot, în condițiile prevăzute de statut.

Conform statutului EHRI-ERIC (document atașat) fiecare membru are ca obligații principale:

- să înființeze un Nod Național al EHRI-ERIC constând din unul sau mai multe instituții care vor contribui la activitățile EHRI-ERIC și la promovarea integrării comunității de utilizatori ai EHRI-ERIC.

- să plătească contribuția anuală în numerar (cotizația de membru).

- să furnizeze infrastructura tehnică necesară care să asigure integrarea datelor și serviciilor în cadrul EHRI-ERIC.

Contribuția financiară a membrilor și observatorilor la EHRI ERIC

Resursele EHRI-ERIC constau în următoarele:

- contribuția anuală în numerar (cotizația) membrilor și observatorilor în conformitate cu art. 16 din statut și Anexa II la statut;
- o primă de gazdă din partea statului în care este situat Hub-ul central;
- contribuții în natură din partea Membrilor și observatorilor; orice alte contribuții, inclusiv donații și cadouri în limita și în termenii aprobați de Adunarea Generală și în conformitate cu legislația și regulile aplicabile.

Resursele vor fi utilizate pentru realizarea sarcinilor și activităților EHRI-ERIC.

V. Contribuții ale României la EHRI - ERIC

Infrastructura cu care România va contribui la EHRI - ERIC

La nivel național, infrastructura tehnică necesară care să asigure integrarea datelor și serviciilor în cadrul EHRI-ERIC va fi asigurată de INSHR-EW, în calitate de însărcinat pentru operaționalizarea Nodului Național și de instituțiile care vor face parte din Nod.

Viitorul Nod național va fi organizat sub forma parteneriatului. În acest sens, în aprilie 2024, a fost încheiat un Memorandum de înțelegere privind cooperarea între instituții de cercetare din România cu expertiză și interes în studiile despre Holocaust, Genocid și Minorități și care pot contribui la realizarea infrastructurii naționale de cercetare EHRI-RO (Nodul Național). Instituțiile care au semnat acest memorandum sunt: INSHR-EW; Institutul pentru Studii de Holocaust Genocid din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj; Muzeul de Artă Cluj-Napoca; Institutul pentru Studiul Problemelor Minorităților Naționale. Lista partenerilor acestui Memorandum este deschisă și altor instituții cu expertiză și interes în studiile despre Holocaust, Genocid și Minorități și care pot contribui la activitățile EHRI-ERIC.

Principalele activități vizate de INSHR-EW și partenerii săi în cadrul Nodului național al EHRI-ERIC sunt: cercetarea Holocaustului din România și din spațiul european; istoria antisemitismului; gestionarea, utilizarea conservarea fondurilor arhivistice pe care instituțiile partenere le dețin; facilitarea accesului la aceste resurse arhivistice; dezvoltarea de proiecte de cercetare în parteneriat cu alte instituții membre EHRI-ERIC; organizarea de conferințe și programe educaționale dedicate unor categorii diverse de public țintă (profesori, funcționari publici, angajați ai Ministerului de Interne, ai Ministerului Public, etc); asigurarea mobilității internaționale a cercetătorilor din cadrul instituțiilor partenere în vederea documentării, redactării de studii în aria de interes științific a viitorului EHRI-ERIC (istoria și memoria Holocaustului, istoria antisemitismului).

Contribuția financiară (numerar și în natură) a României la EHRI-ERIC

a. Contribuția de membru în numerar

Conform proiectului de statut EHRI-ERIC, anexa II, contribuția anuală în numerar a României la EHRI-ERIC (taxa de membru) este estimată pentru primii cinci ani de funcționare la max. 50.000 euro. Această contribuție se stabilește pe baza formulei prevăzută în statut și cuprinde o taxă fixă de membru la care se adaugă o taxă variabilă care depinde de produsul intern brut.

INSHR-EW este o instituție publică cu personalitate juridică, coordonată de prim-ministru, prin Cancelaria Prim-Ministrului (conform HG nr. 902/2005 cu completările și modificările ulterioare) și finanțată prin bugetul Secretariatului General al Guvernului (conform HG nr. 137/2020 cu completările și modificările ulterioare).

La solicitarea INSHR-EW, Secretariatul General al Guvernului în calitate de ordonator principal de credite, și-a exprimat, prin adresa nr. 277 din 2 februarie 2024 (document atașat), acordul de principiu privind asigurarea contribuției anuale de membru a României la viitorul EHRI-ERIC.

Prin urmare, **contribuția anuală în numerar a României la EHRI-ERIC urmează a fi asigurată de către Secretariatul General al Guvernului, în calitate de ordonator principal de credite, din fondurile de la bugetul de stat, începând cu data de la care este instituit EHRI-ERIC prin decizie de punere în aplicare a Comisiei Europene.**

Suma reprezentând contribuția anuală în numerar a României la EHRI-ERIC va fi solicitată ordonatorului principal de credite de către INSHR-EW, prin proiectul de buget anual, urmând ca ordonatorul principal de credite, în funcție de limitele de cheltuieli aprobate prin legile bugetare anuale, să repartizeze aceste sume în bugetul INSHR-EW.

b. Contribuția de membru în natură

Contribuțiile în natură constau în servicii și activități realizate de Nodurile naționale și constituie resurse esențiale pentru operarea EHRI-ERIC.

Nodului național va asigura contribuția în natură prin furnizarea de acces la colecții (în format digital și virtual), aport la funcționarea infrastructurii de cercetare ca platformă internațională pentru educație și creare de cunoștințe, activități de informare și diseminare și alte asemenea activități necesare îndeplinirii misiunii EHRI-ERIC.

Pentru realizarea contribuției în natură la EHRI-ERIC, fiecare instituție parteneră în cadrul Nodului național va desemna un reprezentant care va fi însărcinat să se ocupe, aferent unei fracțiuni din timpul normal de lucru, de îndeplinirea activităților specifice.

VI. Avantajele participării României la viitorul EHRI-ERIC

INSHR-EW participă la proiectul EHRI coordonat de *Institute for War, Holocaust and Genocide Studies* (NIOD-KNAW) din Olanda, încă din 2017, având calitatea de membru al consorțiului. Implementat în etape succesive, proiectul EHRI are deja mai mult de zece ani de activitate. Proiectul a început în 2010, a trecut de faza de pregătire și, începând cu februarie 2024, a intrat în faza de implementare pentru o perioadă de 12 luni. Consorțiul a pregătit și transmis la Comisia Europeană solicitarea pentru instituirea EHRI –ERIC, conform prevederilor Regulamentului (CE) nr. 723/2009, în prezent, lucrând împreună cu Comisia la definitivarea documentației.

Participarea INSHR-EW la EHRI-ERIC în calitate de însărcinat pentru operaționalizarea Nodului național prezintă o importanță deosebită pentru domeniul cercetării Holocaustului în România permițând cooperarea cu instituții relevante din domeniu, dezvoltarea de proiecte trans-disciplinare transnaționale generând vizibilitate în spațiul academic internațional. Nu mai puțin important, prin amplele rețele dezvoltate, participarea României la viitorul ERIC va permite diseminarea rezultatelor cercetării către un public relevant și utilizarea acestor rezultate pentru dezvoltarea de proiecte educaționale memoriale cu înaltă semnificație socială.

VII. Mențiuni

Natura juridică a ERIC

În conformitate cu Avizul Serviciului Juridic al Comisiei Europene cu privire la natura juridică a unui consorțiu ERIC, exprimat prin Scrisoarea de informare către membrii comitetului de aplicare a regulamentului privind cadrul juridic comunitar aplicabil unui consorțiu pentru o infrastructură europeană de cercetare (ERIC) nr. RTD/B/AT D(2010) 523977 – document atașat - menționăm că:

- a) „nu există nimic în această fază preparatorie (n.n. constituirea organizației ERIC) care să constituie un acord internațional susceptibil de a necesita ratificarea”;
- b) „consorțiul este înființat ca persoană juridică, fără să fie nevoie de niciun alt act, nici la nivelul Uniunii, nici la nivel național”;
- c) „înființarea și operarea acestora nu poate depinde și nici nu poate fi condiționată de ratificarea unor acorduri internaționale prealabile, paralele sau ulterioare între statele membre”;
- d) „În concluzie, nici în ceea ce privește înființarea efectivă a unui consorțiu ERIC, nu există nimic în procedură care să constituie un acord internațional susceptibil de a necesita ratificarea. Mai mult, orice etape la nivel național, menite să modifice domeniul de aplicare sau să completeze dispozițiile regulamentului ERIC ar reprezenta o încălcare a dreptului comunitar/al Uniunii în lumina interpretării Curții de Justiție”.

Acordul între parteneri privind exonerarea de la plata TVA și accize

În conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 723/2009, Art. 5 alin. (1) lit. d) ultima teză, partenerii EHRI- ERIC convin exonerarea de la plata TVA și a accizelor a achizițiilor mai mari de 300 EUR, pentru activități ne-economice. Menționăm că această exonerare este menționată exclusiv în Statutul EHRI-ERIC (art. 27 alin. 2) și nu există alt acord între partenerii infrastructurii.

Alte mențiuni

Prezentul Memorandum s-a întocmit luând în considerare avizul Colegiului Consultativ pentru Cercetare-Dezvoltare-Inovare asupra participării României la EHRI-ERIC și avizul Secretariatului General al Guvernului asupra proiectului de statut EHRI-ERIC (documente atașate).

Față de cele prezentate, se supune spre aprobare prezentul Memorandum privind aprobarea participării României la Consorțiul pentru o infrastructură europeană de cercetare a Holocaustului (EHRI-ERIC) aflat în curs de constituire.

Se anexează următoarele documente:

- Memorandum-ul cu tema: “Implicarea României în proiectul *European Holocaust Research Infrastructure Consortium* (EHRI-ERIC)”, februarie 2023;
- Proiectul de Statut al EHRI-ERIC – în limba engleză și în limba română (traducere autorizată);
- Memorandum-ul de înțelegere privind cooperarea între instituții de cercetare din România cu expertiză și interes în studiile despre Holocaust, Genocid și Minorități și care pot contribui la realizarea infrastructurii naționale de cercetare EHRI-RO;
- Adresa Secretariatului General al Guvernului nr. 277 din 2 februarie 2024;
- Avizul Serviciului Juridic al Comisiei Europene cu privire la natura juridică a unui consorțiu ERIC, nr. RTD/B/AT D(2010) 523977;
- Avizul Colegiului Consultativ pentru Cercetare-Dezvoltare-Inovare asupra participării României la EHRI-ERIC;
- Avizul Secretariatului General al Guvernului asupra proiectului de statut EHRI-ERIC.